

MŪSU PASTOGĖ

(XXIII) 1972.7.3.

REGISTERED FOR POSTING AS A NEWSPAPER CATEGORY B

1972.7.3. Nr. 25 (1205)

ĮVYKIAI LIETUVOJE

ANTRASIS SUSIDEGINO VARĖNOJE - ĮVYKIŲ KAUNE PADARINIAI

Pasaulio spaudos agentūros - AR, UPI, Rueter ir kitos bei Vakarų spaudos atstovai Maskvoje š.m. birželio 13 d. paskleidė žinias apie tai, kad Varėnoje, Alytaus apskr. prieš 10 dienų (t.y. maždaug birželio 2-3d.) susideginęs jaunuolis. Nenurodyta jo pavardė nei amžius. Pagal iš Lietuvos gautus šaltinius tas jaunuolis buvo užlipęs ant keturių aukštų namų stogo, apsipylęs benzinu bei kritęs žemyn. Jis miręs po keturių dienų. Tais pačiais šaltiniais įvykis sukėlęs neramumus, riaušes, panašiai kaip Kaune gegužės 18-19d., tačiau režimo prižiūrima spauda apie tai nieko neminėjusi.

Amerikiečių agentūra AP ir UPI žiniomis (jų informacija pasiekė ne tik tūkstančius JAV laikraščių, bet ir spauda kitose laisvojo pasaulio dalyse), įvykus riaušėms Kaune buvę suimta apie 500 asmenų, daugiausia - jaunimo, vėliau 300 paleisti, gi apie 200 jaunuolių laukę teismo. Manoma, kad jie visi vargiai būsią teisiami. Svarbu tai, kad pagal tuos pačius Lietuvos šaltinius, iš 200 apie 20 jaunuolių, tai - Kauno Politechnikos ir Medicinos institutų studentai, kiti gi - vidurinių mokyklų auklėtiniai ar įmonių darbininkai. Tai paneigia okup. Lietuvoje režimo paskleistas žinias, esą, riaušėse dalyvavusi "chuliganų grupė" ir pan.

JAV spauda apie įvykį Varėnoje, naujus neramumus skelbė birželio 14d. Ta proga spaudoje pateikta dar papildomų žinių apie susidurimus Kauno gatvėse, geg. 18-19 d. ir ypač pabrėžta tai, kad iš Lietuvos gautomis žiniomis "demonstracijų pobūdis buvęs labai ryškaus tautinio pobūdžio". Šalia šauksmų - "Laisvė" ar "Laisvė Lietuvai", buvo girdimi ir šauksmai "Laisvė jaunimui".

"New York Times" dienraštis žinią apie Varėnos įvykį bei kitas informacijas apie R. Kalantą, Kauno riaušes skelbė birž. 14 laidoje pirmame puslapy, šalia pačių aktualiausių pasaulio įvykių paminėjimo. Taip pat įdėtas ir trijų Baltijos valstybių žemėlapis - matyti ne tik Kaunas su Vilnium, bet ir Varėnos miestas.

Birželio 14d. žinios apie susideginimą Varėnoje pasklido ir Kanados, P. Amerikos, vak. Europos kraštų, Australijos, N. Zelandijos spaudoje.

(ELTA)

"N.Y. Times" apie įvykius Lietuvoje.

"New York Times" dienraštis geg. 28d., politinių įvykių priede, įdėjo savo atstovo Maskvoje, Hedrick Smith svarbų straipsnį apie "kai kuriuos plyšius Kremliaus sienoje". Straipsnio pasirodymas sutapo su baigiamaisiais JAV prezidento R. Nixono pasitarimais Maskvoje ir jo kalba Sovietų Sąjungos bei JAV gyventojams per radiją ir televiziją.

Straipsnio autorius nurodė, kad prezidentui Nixonui rengiantis atvykti į Maskvą, du nelaukti, bet svarbus įvykiai "sutrukdė Kremliaus ramybę", būtent, dvi riaušių dienos Lietuvoje ir kom. partijos vado Ukrainoje P. Selesto nušalinimas iš jo buvusių pareigų Kijeve. Esą, abu įvykiai, greičiausia, turėjo ryšį su Nixono kelione.

Atpasakojęs įvykių Kaune eigą H. Smith, priminęs geg. 25d. Maskvoje buvusią spaudos konferenciją ir Novosti agentūros vadovo paneigimą, esą, įvykiai Lietuvoje "neturėjo politinės reikšmės", toliau pažymėjo, kad, priešingai, pats Kalanta buvo pasisakęs apie politinę jo žygio priežastį, kad jaunimas Kauno gatvėse šaukęs: "Laisvės Lietuvai".

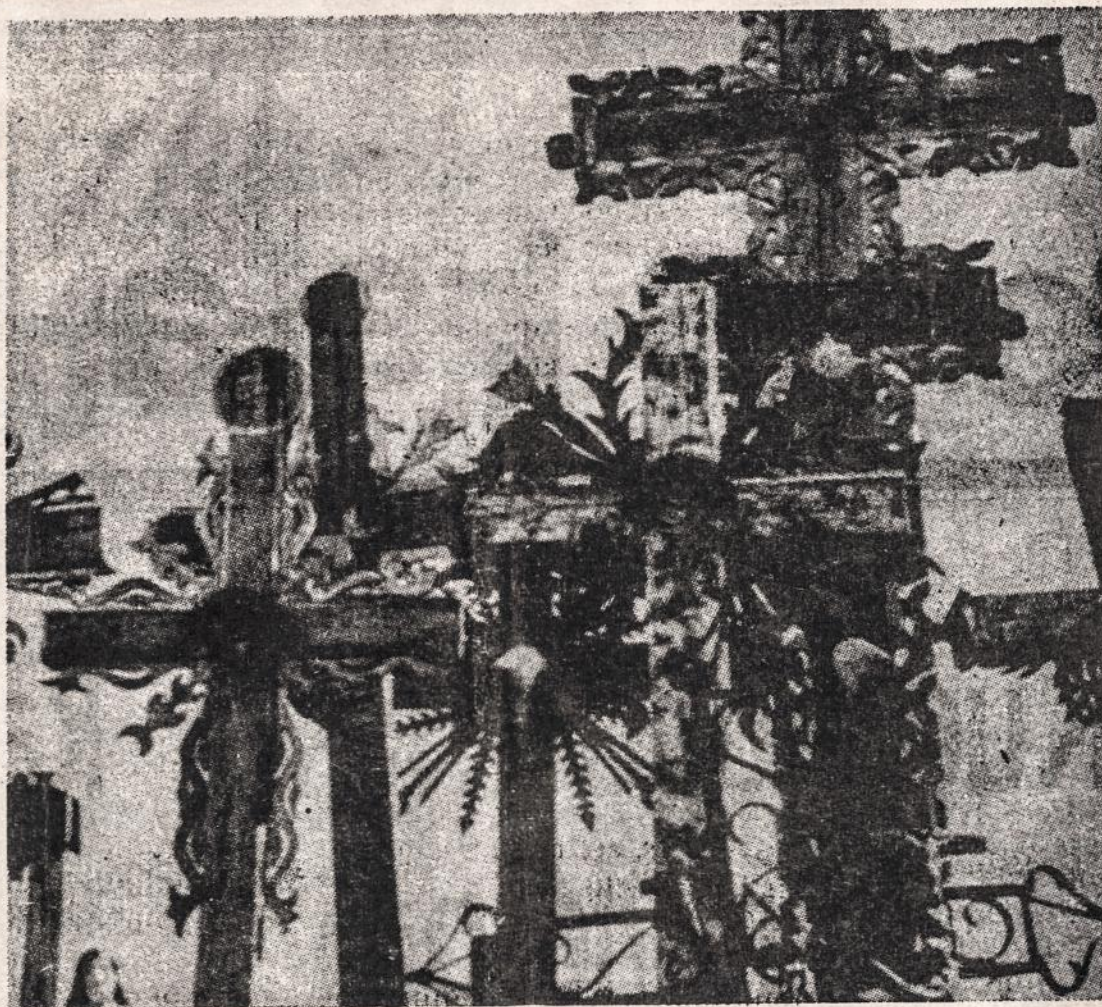
Dienraščio atstovas toliau nurodė į vis didėjantį nepasitenkinimą Lietuvos katalikų tarpe, priminė buvusių protestus, katalikų persekiojimą, bažnyčių, vienuolynų skaičių laisvoje Lietuvoje ir kt. Smith pažymėjo: "Protestai Lietuvoje, galimas dalykas, sąmoningai sutapę su Nixono kelione (nes norėta, kad jie plačiai išgarsėtų, tai pati aštriausia, vieša mažumos tautinių jausmų išraiška nuo 1965m., kai - riaušės buvo kilusios Armenijoje)". Tie įvykiai Lietuvoje, esą, Maskvai teikia nemažų nepatogumų, ypač, kai propaganda skelbia apie tariama tautybių solidumą. Betgi, autoriaus nuomone, Brežnevo padėtis esanti stipri.

IKI PASIMATYMO

Antradienį, Birželio 27 d. iš Sydnejaus išvyko 80 lietuvių į JAV, daugiausia jaunimas į II-į PLJ Kongresą, sportininkai ir šiaip ekskursantai aplankyti savo gimines Amerikoje.

Daug žmonių susirinko juos išslydėti ir palinkėti gėro vėjo bei sėkmingai atstovauti Australijos lietuvių Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese. Tai gi sėkmės, sėkmės ir sėkmės.

Red.

Kryžiai Jurgaičių kalne, šiaulių apskrityje, 1959 metais, prieš pat bolševikų barbarišką ir masinį jų sunaikinimą.

Nuotr. Balio Buračo

BALTAI VIENINGAI SIEKIA LAISVĖS

BALTIJOS VALSTYBIŲ LAISVĖS TARYBOS PAREIŠKIMAS PREZIDENTUI NIXONUI

Pone Prezidente!

Jūsų būsimas vizitas Maskvoje ir numatomas pasikeitimas nuomonėmis su sovietų lyderiais pasaulinės taikos ir saugumo klausimais paskatino Baltijos Valstybių Laisvės Tarybą (Baltic States Freedom Council), kaip nutildytą Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautų balsą laisvajame pasaulyje, kreiptis į Tamstą Baltijos valstybių klausimu, reikšminga europine problema, tebelaukiančia savo sprendimo.

Baltijos valstybės yra aukos sovietų - nacių 1939 sąmokslui ir jo išdavos - sovietų karinės okupacijos ir prievartinės inkorporacijos. Baltijos valstybių problema yra dalis II pasaulinio karo nesusitvarkyto palikimo. Lietuviai, latviai ir estai tikėjosi ir tebesitiki, kad bus sukviesta taikos konferencija, panaši į tą, kuri pabaigė I pasaulinį karą, turinti kompetenciją ir gilią rytų ir centro Europoje atstatyti teisėtą tvarką bei taiką tarptautinių sutarčių ir kariavusiųjų valstybių karo bei pokarės metais padarytų išipareigojimų bei užtikrinimų pagrindu. Lietuviai, latviai ir estai ypatingai gerai atsimesna, kad 1945m. liepos konferencija Potsdame buv. Vokietijos teritorijų, taip pat ir šiaurės rytų Prusijos arba Mažosios Lietuvos, galutinį sprendimą išakmiai rezervavo taikos konferencijai.

Sovietų Sąjungos vyriausybė, kad išvengtų tarptautinės bylos dėl tokių dalykų, kaip sovietų - nacių 1939 slapti susitarimai, sovietų agresija prieš Baltijos valstybes ir sovietų teritorijų neteisėto išplėtimo, tebe-trukdo II pasaulinio karo palikimo sutvarkymą, taikos sutartimi. Atvirkščiai, Sovietų Sąjungos vyriausybė savo siūlomąja europinio saugumo konferencija siekia užsitikrinti sovietų imperialistinės ekspansijos Baltijos valstybėse tarptautinį pripažinimą ir konsoliduoti ant sutryptos 100 milijonų europiečių laisvės savo pastatytą kolonialinę imperiją.

Logiškai europinio saugumo konferencija įmanoma tik europinių klausimų visuotinio sprendimo rėmuose, kurie taip pat turi apimti II pasaulinio karo eigoje Baltijos valstybėms padarytos skriaudos atitaisymą. Baltijos valstybių problema priklauso II pasaulinio karo aliantų kompetencijai. Aliantai prisiėmė atsakomybę už "dabar esančių vergijoje buvusių suvereninių valstybių" problemos teisingą sprendimą ir todėl dabar jie turi pareiga tą savo atsakomybę vykdyti, nesuteikdami sovietų užgrobiamam teisėtumo pripažinimo ir nesutikdami, kad dabar Baltijos valstybės valdantieji sovietų statytiniai turi joms atstovavimo statusą.

Baltijos Valstybių Taryba šia proga reiškia savo pasitikėjimą, kad Tamsta, Pone Prezidente, "nebūsit šalimi jokio susitarimo ar sutarties,

Nukelta į 2 psl.

TAUTINIS SOLIDARUMAS

Skaudūs įvykiai Lietuvoje tarsi aidu atsiliopė į mūsų išeivių širdis: vieniems ašaras išspaudė, kitiems pasiryžimą pažadino, vieni spontaniškai išėjo į gatves su protestais, kiti bažnyčiose maldoje stiprybės ieškojo. Ir taip tas kančios aidas nuskambėjo per visą pasaulį, ne tik lietuviškas širdis virpindamas bet kiekvieną žmonišką. Tai didelė dvasinė jėga, kuri gali pažadinti pasaulio sąžinę ir pakeisti patį pasaulį, nes kankinių kraujas rožėmis pražysta.

Nenoromis iškyla klausimas: kodėl Kalanta pasiaukojė Lietuvoje, o ne koks nors patriotas gražiakalbis Čikagoje? Kodėl Jon Palach - Čekoslovakijoje, o ne koks nors Čekas kur nors išeivijoje? Atsakymas galėtų būti tik vienas, kad tik Tėvynė gimdo didvyrius. Ten žmonės gyvena realybę, ir tėvynės meilė nėra būgnais garsinama, o giliai širdyje kūrenama ir daugeliu atveju nematoma. Iš to turėtų pasidaryti tikrą ir realią išvadą, kad Lietuvos likimas priklauso jiems, o ne mums, kurie čia esame atskilę nuo tautos kamieno, kaip bedžiūstanti šaka. Kai šie tragiški įvykiai nuskambėjo per pasaulį rodos visi buvome pajudinti iš vietos, supurtyti, o tačiau kiek mūsų panorėjo viešai ir atvirai pareikšti protestą? O juk protestai buvo organizuojami ir dar daugiau galėjo būti jų suorganizuotai. Juk visi esame vienodų rūpesčių slėgiami ir tie, kurie atėjo į viešas aikštes demonstracijai ir tie, kurie namuose pasiliko. Ir tas liečia netik čia mus Australijoje, o visame pasaulyje kur tik yra lietuvių.

Niekas čia iš mūsų nereikalauja kraujo aukos ir ji čia, tur būt, būtų neįmanoma, tačiau tautinis solidarumas, kol dar tebesiskaitome esą lietuviais, turėtų būti. Kokia gėda pajunti tada, kai kitatautis priėjęs paklausia: ar čia jūs visi? Juk čia ne dešimtadalio nėra, o mes savo tarpe džiaugiamės, kad mums pavyko sukviesti didesni skaičių tautiečių. Kai parlamentaras Darby kalbėdamas Sydnejaus lietuvių protesto mitinge atsiprašinėjo dėl australiškos spaudos neįtakojimo, dėl TV stočių aklumo ir kurtumo, o australų tautos nerangumo ir nesidomėjimo tarptautiniais įvykiais; tai kagi mes, turėtume iš gėdos rausti ir atsiprašinėti, kad mūsų tautiečiai neįaučia to skausmo ir tos solidarumo pareigos, kuri mums kaip lietuviams yra privaloma, kad tie tolimos distancijos įvykiai mūsų širdžių nebejaudina. Tai nėra natūralus reiškinys, o sulepsėjimas.

Mieli tautiečiai, būkime solidarius savo tautai nors tokiais šventais iškilmingais momentais, kada ne žodžiu, bet krauju tauta šaukiasi pagalbos.

am.

Nauji Leidiniai

Lituanus, Nr. 4, Vol. 17, Turinys: B. Dundulis "Istoriografinės lietuvių - lenkų santykių apžvalga", A. Žiedonis, Jr. apie baltiškas studijas JAV-se, Rob. Selenis rašo apie lietuvių Amerikoje (istorinė apžvalga). Idėtas J. Marcinkevičiaus "Mindaugo II d. vertimas į anglų kalbą." (ELTA).

Mūsų Pastogė Nr. 25. 1972.7.3: psl. 2

ANTANUI MIKAILAI 70 metų.

Kada Verknės plačiose lankose sužydo margaspalvės pievų gėlės ir kvieste kvietė brolių piovejėlių plakti plieno dalgi, kada didžiajam ažuolyne gegutė užkukavo ilgą amžių, kada ilgakojis gandras balose braidydamas varliokus medžiojo, sako, vienas jų ėmė ir užklydo į Jurgio ir Onos Mikailų trobą. Ten ir sukliko 8-tas naujas balsas skelbdamas urbi et orbi: "Aš esu"! Taigi dabar ir sakoma, kad 1902m. birželio mėn. 2d. Pakravų km., Stakliškių valsč., Alytaus apskr. per pačias Antanines gimė Mikailukas, kuriam ir vardas dienos patrono Antano duotas.

Vaikelis augo ir stiprėjo... Netrukus Antanukas jau ir srauniosios Verknės verpetuose nardė, Verknės - Švedupės santakoje piliakalnio papėdėje žilos senovės sidabrinukų ieškojo, o ir Baudėjų piliakalnį su draugu būriu traukė.

Tėvelis, sumanus ir apsukrus Panemuniėtis, Antanuką į Stakliškes nuvežęs tarė: "Imk knygą ir mokykis, vaikeli! Ir nuo to laiko Antanuką jau matome Stakliškių, Jezno, Švenčionių (kunigo brolio Aleksandro iškviestas) mokyklų suoluose kelnes betrinanti, o ir tolimo Voronežo Martyno Yčo gimnazijoje besimokanti.

Praūžus I-jam pasauliniam karui, grįžta Antanas, viską išpardavęs, į Vilnių, kur pradeda mokytis Vilniaus lietuvių gimnazijoje. Čia baigia 6 klases ir išitraukia į partizanų - šnipų veiklą, Vilnių užgrobus gen. Želigovskui, jis pasitraukia į Butrimonis partizanauti.

1922m. jau matome Antaną paliekančią I-sios berniukų gimnazijos Kaune suolą, o gavęs brandos atestatą tampa studentu Kauno Universiteto Teisių Fakultete. 1926m. studijas baigia įgydamas teisininko diplomą.

Prasideda našaus ir sėkmingo darbo metai: 1927m. - Kelmės Taikos teisėjas, 1929 - 32m. Kauno Apygardos Teismo prokuratūroje. Iš čia jis pasiunčiamas į Rygos Teismo Ekspertizos Institutą, gilinti teisinių žinių. 1933 - 35m. Marijampolės Apygardos Teismo prokuroras. Čia pavedamos Neumano ir Sasso byloje kaltintojo pareigos. 1936 - iki bolševikinio kalėjimo - Apelacinių Rūmų Prokuroro padėjėjas.

1940m. liepos mėn. 29d. komunistų suareštuojamas, tardomas su visomis jiems būdingomis priemonėmis ir būdais. Patyręs Kauno Sunkiųjų Darbų kalėjimo ir 6-to forto kalinio "linksmybes", prasidėjus vokiečių - rusų karui iš forto laimingai išsiliusuoja.

Kiek atgavęs jėgų vėl kimba į jam pavestą darbą, organizuodamas Lietuvos teisines institucijas, kuriuos bolševikų buvo sugriautos. 1942m. pereina į advokatūrą.

Artinasi antroji rusų komunistų banga Lietuvos sienų link, Antanas su šeima, pasikinkęs arkliuką, traukia į Vakarus. Goldapėje nupėstinamas, tačiau laimingai pasiekia Freiburgą prie Reino. Čia gyvenant baigiasi ir karas. Persikelia gyventi į Augsburgą, kur Antanui suteikiamos advokato teisės. Be to, dirba Unros teisiniame skyriuje ir Amerikiečių Nunacinimo įstaigoje. Pagaliau, dukrai Vidai pradėjus studijas Stuttgarto Meno Akademijoje ir Aukštojoje

Antanas Mikaila.

Technikos mokykloje, Mikailai persikelia gyventi į Stuttgartą.

Prasideda dypukų emigracija į užjūrius. 1949m. Antanui su dideliais sunkumais, dėl kalėjimuose prarastos sveikatos, leidžiama emigruoti į Australiją. Čia Bathursto stovykloje skiriamas į administraciją, tačiau sveikatai pablogėjus, dviems metams paguldomas į Sydney plaučių ligoninę, kurioje pakelia dvi sunkias plaučių operacijas. 1951m. Antanas persikelia į Melbourną ir gauna Victorijos Valstybinėje Bibliotekoje darbą. Čia ir sulaukia pensininko amžiaus.

Dar jaunas teisininkas Antanas Mikaila Kan. Tumo sutuokiamas su Sofija Baltušyte. Su ja dalinasi džiaugsmiais, rūpesčiais ir vargais iki 1969m., kada ji amžiams užmerkė akis. Dabar Antano širdies patieka yra dukra Vida, žentas profesorius Dr. Algis Kabaila ir šaunūs vaikaičiai: Paulius, Milda ir Rimas.

Antanas atvykęs į Australiją gyvai įsijungia į Lietuvių Bendruomenės ir joje veikiančių organizacijų plačiašakę veiklą. Jį dažnai matome Krašto Tarybos suvažiavimų dalyviu ir jų pirmininku; Apylinkės Garbės Teismo pirmininku; Lietuvių Kultūros Fondo valdybų nariu ir pirmininku; Meno Dienų pradininku iš kurių išsivystė reikšmingos Australijos Lietuvių Dienos; Melbourno Lietuvių Klubo vienas iš steigėjų; Karių - veteranų s-gos "Ramovė" Melbourno skyriaus garbės nariu; "Talkos" nariu bei sekretoriumi ir kitų kultūrinių suvažiavimų ar rengimų aktyviu dalyviu. Norint kiek plačiau pavaizduoti Antano idėta darbą į Australijos Lietuvių Bendruomenę, reikėtų geros ir išsamios studijos.

Antanas Mikaila dar yra pilnai pajėgus ir visada pasiruošęs prisidėti ten, kur pagalbos prašoma. Tikėkime, kad Antanas dar atskleis prisiminimų forma puikių deimaniukų iš netolimos mūsų praeities, kurioje jam teko būti aktyviu dalyviu.

Š.m. birželio mėn. 11d. Antanas Mikaila pasikvietęs draugus, atšventė savo 70 metų sukaktį. Susirinkusiųjų vardu žodį tarė mokslo draugas Dr. Izidorius Kaunas ir Melbourno Apylinkės pirmininkas p. Gabrieliūs Žemkalnis.

Sveikatos, džiaugsmo ir kūrybingų metų!

Ignas Alekna.

Šiais metais Melbourno S.G.M. D-ja švenčia 20-ties metų gyvavimo sukaktį. Jubilėjui atžymėti rugpiučio mėn. 5 - 6 d. ruošiamas Australijos lietuvių moterų dienos, koncertas, iškilmingi pietūs ir kt.

Dar dėl Testamentų.

Idėjus "M.P." Krašto Valdybos paaiškinimą testamentu reikalu, atsirado klausimų ir pasiteiravimų. Kad išsklaidžius kaip kuriuos susidariusius neaiškumus, tenka papildyti sekančiais:

1. Krašto Valdybos pareiškimas dėl testamentų buvo pirmoje eilėje taikomas komplikuotiems atvejams, ypač kada turtas paliekamas artimiesiems Lietuvoje.

2. Testamentui sudaryti advokato pagalba nėra būtina. Kiekvienas lo-giška ir aiškiai surašytas testamentas, ar su draugo pagalba, ar kiekvieno asmeniškai, jei tik yra paliudytas dviejų liudininkų parašais, yra pilnai galiojantis ir vykdomas. Tokių atvejų testamentų keitimas nėra reikalingas.

ALB Krašto Valdyba.

VIENYBĖS IR PATRIOTIZMO ŽENKLE.

Sužinojus iš laikraščių ir radio pranešimų, apie antrą 19 metų jaunųjų lietuvių susideginusį Varėnoje, visa Adelaidės lietuvių visuomenė labai susijaudino. Paskubomis 16 birželio Lietuvių Namuose buvo susauktas įvairių organizacijų atstovų pasitarimas aptarti susidariusią padėtį. Pasitarimą atidarė Apylinkės V-bos pirm. A. Bernaitis trumpai nusišviesdamas gautas informacijas, jis pirmininkavimą perdavė Krašto V-bos pirm. V. Neverauskui, kuris pareiškė: Mus apima baimė, skausmas ir pasiryžimas, girdint tokią skaudžią žinią. Tas įvykis mus stipriai įpareigoja ir verčia veikti, kaip galint efektyviau. Pasisakius įvairių organizacijų atstovams nutarta: kad Vliko atstovas Australijoje p. Jz. Lapsys paskelbs australų spaudoje straipsnį, kuris painformuos plačią skaitytojų masę apie minimo jaunūlio susideginimą.

Ramovės pirm. inž. J. Stačiūnas pasiūlė kad visos organizacijos tam tikslui paaukotų iš savo kasos po \$20. Krašto V-bos Piem. V. Neverauskas patikino, kad Krašto Valdyba prie to irgi mielai prisidės savo išnašu. Pr. Pusdešris pareiškė, kad mažesnės apimtys organizacijoms minimas nutarimas, gal bus ir sunkokas, bet žinant reikalo svarbą priimtinas.

Patikrinus dalyvaujančių organizacijų atstovų skaičių susidarė graži suma. J. Čėsna tam tikslui įteikė asmenišką auką sumoje \$10.

V. Dumčius.

TARYBOS PAREIŠKIMAS PREZIDENTUI NIXONUI

Atkelta iš 1 psl.

kuris galėtų patvirtinti ar pratęsti nesavaronišką subordinaciją" Estijos, Latvijos ir Lietuvos, kaip kad buvo iškilmingai pareikšta Tamstos didžio pirmtakio Dwight D. Eisenhowerio ir Sir Winston Churchillio Potomac Deklaracijoje 1954m. birželio 29d.

Su gražiausiais linkėjimais sėkmės Jūsų nepailstamose pastangose užtikrinti teisingą ir patvarią taiką, Su pagarba,

V. Sidzikauskas, Pirmininkas (Lie.)

L. Vahter, Vicepirm. (Estija)

V. Hazners, Vicepirm. (Latvija)

1972m. gegužės 9d.

New York.

GABLIJA

SKYRIUS MOTERIMS

Redaguoja: A. Matuskevicius

Redakcijos adresas: 3 Rialton Ave.,
Blackburn, Vic. 3130, tel. 878 2565

Rudens lapas.

Prie mano kojų,
Nuplėstas rudens vėjo
Neišmanelio,
Nukrito klevo lapas rausvas.
Krisdamas lėtai pasisukiojo,
Lyg tyliai klausytų:
Ar atmeni?...
Ar atmeni seniai, seniai praėjusių
Anų jaunų rudens dienų,
Senoj maldaknygėj suspausta
Tėviškės klevo lapą?
Ar atmenu?...
Nukrito ašara.
Nukrito lapas rausvas,
Mano jaunystę pabučiavęs.

Pajauta.

PIRMASIS KELIAS

Dažnai girdime, dažnai ir patys pasakome, jog "visi keliai į Romą veda". Keliaudami tūkstančiais mūsų planetos asfaltuotų kelių, retas pagalvojame apie tą patį pirmąjį "kelia į Romą". Šiandien tas kelias turi labai prozaiską vardą - SS7 (Strada Statale Nr. 7) Romos miesto plane ir Italijos žemėlapyje. Vien poetai, dvasininkai ir romantikai tebevadina jo kūrėjo, aklo romėno, mirusio prieš beveik 2300 metų, vardu. 312 metais prieš Kristų, Appius Claudius Caecus respublikos cenzorius, iš romėnų iškovojo leidimą nutiesti pirmąjį ir svarbiausią kelią į Romą. Galima sakyti, jis tiesė pasaulio kelią Nr.1.

Ankstyvesnieji keliai, kaip Persijoje, tik kritiškose vietose buvo akmenimis ar plytomis sustiprinti; Appius Claudius kelias buvo pirmasis tikras ištisai dirbtinos gatvės projektas. Šis kelias tebesivadina savo kūrėjo vardu ir amžinai juo vadinasis: Via Appia. Seniau romėnai jį išdidžiai vadino "Regina Viarum" (Kelių karalienė).

Via Appia buvo pradžia visų tuometinių kelių, kurie išaugo į 80.000 km. tinklą, jungiantį visa imperiją: nuo Šiaurės Jūros iki Saharos ir nuo Atlanto iki Mezopotamijos. Appius Claudius ir sapne nesapnavo, kad jo grįstų gatvių idėja taip toli nueitų. Jo tikslas buvo pirmąjį eilę militariškai motyvuotas. Jis labai norėjo lengvai pasiekti Capua, apie 200 mylių į pietus. Miestą, kurs savo galia ir žmonių skaičiumi buvo sekantis Romai. Reikalui esant ir romėnų legionus būtų lengva skubiai permesti į pietus; taip jis argumentavo ir įtikino Romos miesto galvas.

Savo reikalavimuose neperkalbamas, jis iš darbininkų reikalavo tobuliausio darbo ir medžiagos. Paskutiniame jis turėjo laimę, nes Romos apylinkėse prieš tūkstančius metų išsilieję vulkanai beveik prie vartų prinešė ištirpusių akmenų, kurie laikui bėgant sukietėjo į kietiausią gamtoj akmenį - granitą, kuri romėnai vadino Silex. Appius Claudius kasdien ateidavo įsitikinti jo širdžiai taip artimo darbo pažangą. Kadangi savo silpnomis akimis pasitikėti nebegalėjo, jis nusiaudavo sandalius ir basas eidavo nauju grindiniu jį mėgindamas.

Niekas tikrai nežino, kiek toli to projekto Appius Claudius pats galėjo praveisti, nes tikriausia jis buvo jau miręs, kai pasiekė Capua miestą. Punijos karuose Capua priklausė prie nelabai svarbių Italijos miestų, kurie jungėsi su Hanibalu prieš Romą. Vėlesnieji kelių architektai Via Appia pratęsė per kalnus į Beneventi, paskui į Torentą ir pagaliau į Brindisį. Čia, 720 km. nuo Romos, Via Appia baigiasi.

Keliauti Via Appia - tai keliauti istorija. Pradedant Porta Capena; tikriausiai ten, kur Capua's vartai (jų nebėra), Via Appia buvo kapų gatvė,

nes Romos įstatymas neleido laidoti miesto ribose. Dar ir šiandien galima išskaityti paminklų įrašus. Bet Via Appia nebuvo vientik kapų gatvė; čia buvo šventykla, lenktynių, aikščių, vilų. Pagal perdavimus, čia ir toji vieta, kur Apastalui Petriui bėgant iš Romos, pasirodęs Kristus. - "Domine, quo vadis? - Nužemintai išsigandęs užklausė Petras. - Einu į Romą, kad mane dar kartą nukryžiuotų." - Susigėdęs ir su gailėsčiu Petras grįžo į Romą ir pats mirė ant kryžiaus. Prie Via Appia pastatyta bažnyčia primena Petro viziją.

Moderniškas kelias per Alpes.

Netoli ketvirtąjo mylios akmens, vienoje viloje, filosofas Seneca gavo iš Nerono įsakymą nusižudyti. Nesijaudindamas jis persipiovė pulso gyslas ir kol išsekė gyvybė jis ramiai su verkiančiais draugais kalbėjo apie filosofiją.

Paskutiniu laiku senoji Via Appia tapo vienos linkmės kelias, nes per siaura dviem apsilenkti ir grindinys daugumoje jau padengtas asfaltu. Bet vietomis matosi ir senasis grindinys. Rankomis skaldyti akmenys, daugiakampiai, iki dviejų centnerių sunkumo akmenys, be cemento iškloti į žemę sudaro mozaikinių išpūdį. Šimtmečių naudojami akmenys išlygino ir nušlifavo. Vietomis nesunku matyti giles romėnų karietų praežos.

Šeši tūkstančiai kryžių. Šis gabaliukas senosios Via Appia šiandien skaitomas gražiausiu Romoje. Plačiašakių pinių pavėsyje šeimos

piknikauja, vaikai žaidžia tarp senų antkapių, meilios porelės sėdi suglaudę ir žole apaugusiose aikštelėse stovi automobiliai. Už kokių 20 km. senoji Appia susilieja ir tampa tikrai modernia SS7, kuri pasuka į pietus, į itališkojo bato kulną. Kur šiandien Le Frattocchie, senovėje buvo Bovillae miestas, tėviške Julijų šeimos, iš kurios kilęs Julius Caesar.

Truputį toliau į pietus, maždaug apie 71 metus prieš Kristų, Appia matė žiauriausią įvykį istorijoje. Apie 70,000 vergų ir gladiatorių, Spartacus vedami sukilę, čia buvo

saracenai norėdami apiplešti šv. Petro baziliką. Čia 1944m. per žmogžudišką vokiečių ugnį peržengė alijantų kariuomenė savo krauju nudžiūsi sraunią ir drumzliną upę raudonai.

Štai ir kelio galas. Mažiausiai 2700 metų išstovėjęs uostas, tarnavęs Via Appia keliavusiems žmonėms ir stipriems legionams, kurie troško laivais užkariauti turtingus Rytus. Jeigu senis Appius Claudius atsigręžtų į savo pradėtą kelią ar nuo Caserta periferiją pažvelgtų į gretą bėgančią naująją autostradą su amžinai užiančiu transportu, ar jis nesusirauktų?... Galbūt nusiautų sandalius ir eitų basas išmėginti naujo grindinio; nauju, jam neišsvajotai, plačiu keliu. Galbūt palinguotu savo seną, išdidžią galvą nurošypštotų. Jam, pirmajam pasaulio kelio meistrui, tikriausia patiktų naujieji keliai.

Via Appia. Visi, visi keliai, bet Via Appia pirmasis.

O. Areimaitė.

Jeigu ne Popovas.

Du brolvaikai vienodo amžiaus lanko technikos mokyklą. Vienas Australijoje, antrasis Vilniuje. Susirašinėja daugiausia mokslinėmis temomis. Jiedu asmeniškai nepažįstami, bet gyvena susitikimo mintimi; kada nors... Dabar, per tą (nežinau, kaip jį keikti) Popovą, tie du pusbroliai gali visai nesusitikti.

Australietis pusbrolis, kaip ir visi jauni technikai, labiausiai mėgsta komunikacijos aparatus ir pats daro radio siųstuvą, apie savo darbą smulkiai informuodamas vilnietį. Viena iš laišku australietis pasidžiaugė Marconi išradimu. Beveik telegrafo greičiu gavo "klaidos" pataisymą: radio buvo išrastas Rusijoje, 1895 m. gegužės mėn. 7 dieną, (Valandos nurodė), A.S. Popov demonstravo pirmąjį bevielį priimtuvą. Pusbroliui Australijoje įtikinti prisiuntė ir "Malaja Sovietskaja Enciklopedija". Po Popov'o pavardę įsitikiname visi, kad šitas "mokslininkas" pirmasis pasaulyje panaudojo anteną. Marconi "Malajoje" minimas tik, kaip "technikas ir prekybininkas". Gavosi išpūdis, jog Signore Marconi būtų buvęs galima prisišaukti radio aparatui sugedus. 1897 m. Marconi išėmė patentą savo bevieliui telegrafui. Tuo laiku draugas Popov'as savo išradimo (Nukelta į 4 psl.)

Moterys vis daugiau ir daugiau nori lygių teisių - meilėje, prekyboje, politikoje, žinoma, ir prie automobilio vairo. Amerikoje vairuojanti moteris yra jau senai lygiateisė; bet čia pas mus?...

Čia moteris dar vis tebelaikoma kažkokia savotiška butybė, kurią dar būtinai reikia auklėti. "Woman driver" dar skamba labai žeminančiu tonu. Džentelmenas prie vairo yra tik tol riteriškas, kol jis vairuojančią damą mato užnugario veidrodyje. Išdrįsta moteris jį pralenkti, brolyčiai; riteris užmiršta visą mamos išmokintą mandagumą. Tada skraido moterims iki soties pažįstami ne visiškai dailūs žodžiai.

Šitokia padėtis turi pasikeisti, nes statistika rodo, jog automobilius vairuojančių jau yra 50 - 50 lygybė. Vairavimo instruktoriai sako, kad daugiau moterų mokosi šoferiauti, negu vyrų. Moterys važiuoja daug atsargiau ir ne tokios agresyvios. Jos vairuoja, ką policija vadina idealiu stiliumi; moteris važiuoja defensyviai. Paėmusi vairą į rankas moteris užmiršta nemalonumus darbe, nesusipratimą su vyru ar mylimuoju; ji išlaiko gyvybei svarbią koncentraciją. Aišku, yra per daug atsargių ir kelia pavojus kelyje, bet dėl tokio viršatsargumo vyrai kalti; kitos moterys formaliai dreba prieš savo vyrus. Dauguma vyrų moteris prileidžia prie vairo tik tada, kada patys nujaucia per didelį alkoholio procentą, arba tingi važiuoti, arba labai retoje gerasirdiškumo valandoje.

Auto- amazonių pliusai siekia gana toli. Girtumo deliktų prie vairo moterų tarpe - relatyviai žiūrint - gal tik vienas procentas patektų į sąskaitą. Vyrų tarpe girtumas sudaro 99 procentus visų vairavimo nusikaltimų. Tariama išimtis, jog moterys greičiau skuba pabėgti iš nelaimės vietos, yra neteisinga, arba jos daž-

niau pabėga dėl smulkmenų, kaip įbrėžimų, kuriuos beveik lūpų pašėliu užtušuoti galėtų ir to priežastis yra tik baimė prieš "valdovą". Jeigu moteris įsivelia į sunkią katastrofą, kur atsiranda sužeistų, ji labai vyriškai išsilaiko; gal net vyriškiau už daugumą vyrų. Kiekvienoje moteryje slypi gailėstinga sesuo ir sužeisto palikti negali.

Tarp kitko; moteris yra labai gabi mokinė. Jeigu jai pasakys jos klaidas, pasakys neavėti aukštais kulnėmis batelių, rankomis nemos-taguoti ir lūpas nusidažius atsukti veidrodi, į seną linkmę ir jeigu tie pamokymai bus perduoti švelniai, be aukštesnio tono ir žeminančių žodžių jie veiks stebuklingai, nes (beveik) kiekvienoje moteryje slypi ir gera autovairuotoja.

Tik fizinė moters konstitucija, yra skirtinga, nes moterys turi periodinį sveikatingumo ciklą ir 80 procentų moterų autonelaimių atsitinka dieną prieš ar pirmą dieną to reguliariai pasikartojančio ritmo. Šiaip jos yra vyrams lygiavertės visais atžvilgiais.

Teisybė - yra esminis skirtumas. Vargu, ar rasite vyrą, kuris negalvotų, kad jis, vientik jis yra geriausias šoferis. Ir vargu, ar rasite moterį, kuri galvotų esanti vienintelė vairavimo mėnininkė. Jai per daug dažnai yra kartojama, jog gero vairavimo menas jos žvaigždėse neįrašytas.

Mano vairavimo instruktorius, užklaustas, kokia priežastis tokio mažo moterų autonelaimių procentu? Atsakė: - A, jūs moterys labai saugojate savo kailį. Jūs save dažote, pudruojate, kvepinatė, todėl ir esate atsargios, kad tam grožio kūriniai niekas neatsitiktų.

Galbūt... Besaugodamos savo kailį, išsaugojame ir kitų gyvybes. Moterų autonelaimės dažniausiai ir yra tik mašinos grožio sugadinimas, už kurį ilgai, ilgai baudžiamų pamokslų klausytis. Čia ir dar, vienas skirtumas - vyrui automobilio grožis brangesnis, bet ne žmonos.

Agā.

MINTYS PRO LIGONINĖS LANGĄ ŽIŪRINT.

Kitoje pusėje gatvės nuo ligoninės yra parkas, pilnas didelių gražių medžių. Dauguma jų seni, su stonais sunkiais kamienais, kurie auga šioje vietoje jau daugelį metų. Žiūrėdama į juos mintimis grįžau ir kaip per kaleidoskopą peržiūrėjau ir prisiminiau kitur matytus parkus, sodus ir sodelius, išvaikščiotus tėviškėje kelius ir takelius, su apaugusiais iš abiejų pusių įvairiais medžiais ir krūmokšniais. Anie medžiai išvaizda skiriasi nuo šių milžinų, bet jie auga ir maitinasi tokiu pat būdu ir taip pat atlieka savo paskirtį. Loginė minties eiga tartum nutrūko... Vaizduotėje tik senos, aukštos, sakingos pušys; aukštai ant uolos sena viduramžių pilis, griuvėsiai; saulė skaissti, dangus žydras, tyla šurpi.

Vieną rytą stebėjau, kai į parką atvedė vaikus gamtos pamokai. Jie apžiūrėjo medžių kamienus, žievę, o mokytojas atkreipė vaikų dėmesį į medžių kenkėjus ir bendrą jų charakteristiką. Vienas iš mokinių atsispyrė ir pažintį ilgai palaikė su voru, kuris pynė savo tinklą ant mažo meduko prie namelio netoliese.

Mūsų Pastogė Nr. 25. 1972.7.3. psl. 4

Kitą dieną atvažiavo ilgu kranu sunkvežimis, kuriame stovėjo du vyrai su baltais chalatais ir ilgu galin-gų piuklu. Jie man priminė daktarus ir jie pradėjo operuoti tarp didžiulių eukaliptų ir tarp mažesnių, grakščiai išaugusių drebulių ir klevų, išpiaudami negyvas ar blogai išsivysčiusias šakas, užtepdami atviras žaizdas su kreozotu.

Triukšmo tie vyrai padarė daug, bet per palyginus trumpą laiką, jie medžiams davė naują gyvybės jėgą. Sustiprėję jie leis naujas atžalas ir mes jais dar ilgai galėsime džiaugtis. Po tokios operacijos medžiai atrodo daug jaunesni ir būdama taip arti jų aš stebiu, kaip rudens nugeltinti lapai vienas po kito ilgai dar sukinėjasi ore kol iš lengvo nukrenta ant žemės ir taip apkloja žolę įvairiaspalviu minkštu, šiltu apklotu. Tie lapai primena man snaiges, tarp kurių pati kada tai sukinėjaisi čiuožykoje, ar sėdėdama rogutėse skriejau per jas, o skambučiai prie arklių lyg tai maldavo snaigių, kad pasitrauktų iš kelio.

Priėjau išvados, kad medžiai labai panašūs į žmones. Nelaimėi nėra taip lengva apgenėjimo procesą.

atlikti su žmonėmis. Vis tik dažnai mums prisieina pasiduoti apgenėjimui į tam tikrų specialistų rankas, norint išlaikyti gyvybės tęstinumą.

Turėdama daug laiko pradėjau palyginimą: Kai medeliai jauni jie auga vešliai ir greitai. Kartais tik viršūnėlę reikia nugnybti, kad medis plačiau išsišakotų. Kada medis jau subrendusio amžiaus, dalis jo šakų ima džiūti, nes sula nebeįstengia pulsuoti per visas išsiplėtusias šakas. Ima keistis procesas nežiūrint ar medis to nori ar ne. Naujos jaunos, žalios šakelės, kaip naujos idėjos, dar mėgina pasirodyti iš kamieno norėdamos pakeisti senas apdžiūusias šakas. Jei tie apdžiūvę gabalai lieka prie medžio, jie gali, vėjo palaužti, krisdami kam nors sukelti pavojų, arba jie gali įplėsti medžiui žaizdą ir jį net sunkiai sužaloti. Medžiui geriau, jei tokias šakas, ar šakų dalis nupiaunama tiesiai su aštriu piuklu. Išretintos nereikalingos šakos tada įleidžia daugiau šviesos į medžio vidurį ir medis sustiprėja.

Pakaitos procesas nors daug komplikutesnis, taip pat vyksta su žmonėmis, kaip ir su kiekvienu kitu gyvu sutvėrimu. Gyvatė išsimauna iš savo odos, peteliškė išsivysto iš vikšro ir t.t. ir t.t. Nėra pagrindo mums galvoti, kad mes visiškai skirtingi, jei toks procesas mūsų vyksta labai nežymiai.

Dažnai jauni būdami, mes laukiame, kad vieną dieną ateis laikas kai mus laikys suaugusiais ir subrendusiais. Tada jau mums niekuo nereikės pasikeisti ar pasitobulinti. Ypač dabar daug yra kalbama apie subrendimą ir atrodo, kad tik tai tas turėtų būti mūsų vienintelis tikslas, kurį turėtume atsiekti, o atsiekę jau galime atsikvėpti ir ilsėtis.

Iš tikro visiškai kitaip; Atradę, kad mes pasiekėme tam tikrą subrendimo laipsnį vienoje gyvenimo fazėje, toks subrendimas padeda mums pažinti mūsų nesubrendimą kitame gyvenimo aspekte. Todėl mes turime tęsti negyvų šakų ir senų idėjų bei konceptų genėjimo procesą, kad pasidarytų vietos naujam žydėjimui ir švelniai jaudinančiai vidujinei stiprybei. Su viltimi tas tęsiasi iki mūsų amžiaus galo.

Senesniems žmonėms bendravimas su jaunais garantuotai padaro pakaitos procesą tęstiną. Kai mes diskutuojame idėjas dėl autoriteto, priimtinas ir nepriimtinas elgesio standartus ir palyginame savo mintis su paauglių mintimis, mes matome, kad ne visos mūsų nuomonės ir nusi-statymai tinkamai pritampa šiame naujame pasaulyje. Abi generacijos turi persigalvoti, kaip vienas jaunuolis pasakė: "Reikia pasikeisti, kad gyviems išlikti". Įtikėtinai jis kalbėjo ne vien apie vyresnę kartą, bet apie įvairaus amžiaus vyrus ir moteris.

Juk pasitaiko, kad jaunesnio amžiaus žmogus yra daugiau užkietėjęs savo pažiūroje, negu senas. Pri-klauso kiek prie aplinkybių prisitaiko ir kiek su vėju linkdamas žmogaus protas ar medis pakelia išlikti nepa-lūžęs, kai bangos naujų idėjų papurto viršūnes.

A.B.

Moterys turi bent tualetą. O kuo savo tuštybę priden-gia vyrai?

Kazimieras BARĖNAS

L. Rašytojų dr-jos premija K. Barėnui

Lietuvių rašytojų draugijos komisija (pirm. Pr. Naujokaitis, sek. P. Jurkus; nariai — K. Grigaitytė, Ant. Sabalis ir L. Žitkevičius) savo posėdyje 1972 m. balandžio 15 d. Kultūros židinyje, New Yorke, balsų dauguma 1971 metų Lietuvių rašytojų draugijos premiją paskyrė rašytojui **Kazimierui Barėnui** už jo knygą "Dvidešimt viena Veronika". Premija — 1.000 dolerių. Jos mecenatas — **Lietuvos fondas**.

Jeigu ne Popovas.

(Atkelta iš 3 pal.)

dar nebuvo užpatentavęs, nes ne tas rūpėjo. Trumpai ir aiškiai: - Radio išrado Popow'as.

Jaunimas lieka jaunimu, todėl smalsiai varto "Malaja Enciklopedija". Susiranda aviacija... Bet ir čia pirmasis buvo Popow'as.

"Pirmasis skridimas pasisekė rūsų išradėjui A.F. Mošaiskiui. Jo tarp 1882 - 1884 m. paties sukons-truota mašina buvo išbandytas pir-masis pasaulyje skridimas". Esame informuojami toliau: - Tarp balandžio - gegužės mėn. 1910m. rusas Popow'as pirmoje aviacijos savaitėje Pe-terburge išsilaikė ore 2 val. ir 4 mi-nutės ir pasiekė pasaulio rekordinį aukštį iš 600 metrų. "Malaja" pas-tėbi, jog aviatorius Popowas ne gim-i-ne su radio tėvu Popow'u.

Mama mia! -Šauktu Leonardo da Vinci. O ką sakytu kitas italas For-lanini, kuris 1877m. Milano parke pir-mąją helikopterį vežiojo, vargu ar "Malajoj" žodžiu užtektų. Helikopterį taip pat išrado rusas, pavarde Sikors-ky. Lenkai ir anglai, esą, jį savina-si, bet ištikrųjų tai gynakraujis ru-sas. Na, nors ne Popow'as. Broliai Brequet, Wright'ai ir vokiečiai Focke "Malajoj" visai neminimi.

Kitas didelis ir garsus pirmūnas tai pasaulio pajacų vadas klaunas Popow'as.

Pasaulis gigantiskais šuoliais žengia pirmyn. Nebūtinai sprausminėj technikoje. Pasaulio pažanga jau nie-ko nebestebina. Nuostabu tik, jog pa-saulio gigantiskasis vadas vadinasi Popow. Ar, tikresnę teisybę sakant - visa eilė Popow'ų.

AR MENAS MIRŠTA?

(Pasikalbėjimas su dailininku Leonu Urbonu po jo sėkmingos 26-tos individualinės parodos užsidarymo).

Skubu susitikti su dailininku, norisi sužinoti kaip jam sekasi, kokios naujos idėjos jo galvoje sukasi, kada laukti naujos parodos?

Netikėtai įgriuvau į jo studiją. Visokių spalvų ir formatų paveikslai ant sienų, prie sienų krūvos nerėmuotų ir pusiau užbaigtų kūrinių guli ant grindų. Ne visai mažas dail. Urbono butas, kartu ir darbšti studija pilna kūrinių ir medžiagų.

Jaunas barzdotas vyrukas neša glėbiais paveikslus į vidų. Dailininkas supažindina ir kartu nurodo, kur dėti iš praėjusios parodos gražinamus darbus.

- Turbūt ne visi grįžo iš tų 55 darbų parodos?

- Du trečdaliai. Dvylika jau surado naujus namus, koks šešetas lieka Woollahra Galerijos "stock room".

- Kas bus su šitais? - paklausiau.

- Yra pageidavimų iš kitų galerijų. Paskirstysiu. Vieni eis į grupines parodas, kiti į varžytines pateks, o vieną labdarybei išprašė. Be to, reikia pasilikti keletą namuose, nes po parodų, paprastai, atsiranda nemažai pasiteiravimų iš meno mėgėjų, ką noris tiesiog iš studijos išgauti.

- Teko girdėti, kad su Jūsų paroda ir spaudos streikas prasidėjo. Tuo netekot visų pagarsinimų ir pranešimų. Nuostabu girdėti, kad šita paroda vistiek buvo gausiai lankyta atidarymo metu ir vėliau. Ką Jus apie tai?

- Šioj gadynėj spauda yra didžiausia ir geriausia priemonė publikai kviešti. Jos netekimas man kėlė didelį rūpestį. Be spaudos pagalbos tikėsi, kad pakvietimai žmones sušauks. Buvo siūsta 800 pakvietimų. Pagal patyrimą, trečdalis ar ketvirtadalis šio skaičiaus galima tikėtis ateis į parodą. Šią parodą aplankė virš tūkstančio mėgėjų. Iki šiol, skaityčiau, tai mano parodos geriausias apsilankymas. Sovietai sakytų planas 120% įvykdytas.

- Prieš pusę metų turėjote parodą Holdsworth galėrijoj.

- Galerija gera, ir su "prestyžu".

Didžioji spauda apsilankė, recenzijos palankios, o visgi parodos lankymas buvo skystokas, pardavimai nekokie. Kodėl?

- Anglo - saksų pasaulyje tam yra atsakymas: "that's show business". Kai kas bando racionalizuoti, skaičiuoti pavienius taškus nuo ko pasisėkimas ar nepasisėkimas priklauso: - geras oras, geras metu laikas, bendroji ekonomimė padėtis, kas šiaip mieste vyksta, kas pasaulyje vyksta; žodžiu, kiek yra to "laisvo dėmesio" kuri galėtų patraukti. Šios dvi parodos yra kontrastinis pavyzdys ir visus racionalizavimus pastumia į šalį. Žodžiu, priešingiausiose aplinkybėse, geriausias pasisėkimas išėjo.

- O kaip lietuviai lanko parodas?

- Senesnė karta lankė gyvai prieš dešimt, netgi penkis metus, kada jį buvo jaunesnė. Dabar jų gretos retėja; matosi daugiau jaunesnių veidų.

- Ar lietuviai perka paveikslus?

- Taip. Šitoj parodoj jauna studentė nusipirko nedidelį paveikslą. Kiti teiraujasi ir nori pirkti iš stu-

L. Urbonas. Iš ciklo "A", Akrylis.

dijos, parodai užsidarius...

- Tikėdamiesi pigiau nusipirkti?

- Ne visada. Yra mėgėjų, kurie turi savotišką skonį studijuoti studijas. Šitoki intimumo jausmą aš pradedu suprasti. Man atrodo, kad toks menininko ir mėgėjo santykis vystysis ir didės ateityje, nežiūrint to, kad meno biznieriui prieš tai nusistatę.

- Atimtų iš jų pajamų šaltinį?

- Sumažintų. Privačios galerijos bus su mumis dar ilgą laiką. Tos visada galės prekiauti mirusių dailininkų darbais, arba kur meno kūriny tik-tai "rankas keičia". Menininkam ir publikai būtų geriau, kad jie vienas kitą arčiau pažintų, pasikeistų ne tik darbais ir uždarbiais, bet kartu ir idėjom bei pasaulėžiūrom. Tas pozityviai prisidėtų prie realistinio galvo-jimo formavimo abiejų pusių, menininko ir ne menininko.

- Šnekate kaip mąstytojas. Gerai. Kokia meno ateitis? Yra garsų kad "menas miršta". Ką Jus į tai?

- Yra garsų, kad "Dievas mirė", kad pasaulis baigsis rytoj. Tų slo-ganų buvo ir bus. Menas yra vienin-tėlis kelias į susipratimo lygį, kur karai visiems bus aiški ir baisi ne-sąmonė, ne tik patiems menininkams. Menas yra tam, kad žmogus nustotų duoną, skudurą, žodžius, medžiagas ir nuosavybes garbinti. - kad jis save vėl atrastų ir nustotų kitus ir save naikinti, naikindamas aplinką. Tik-tai menas galės žmogų sulaikyti nuo beprotiško skubėjimo į triukšmingą, bereikšmį pasimetimą.

- Prieš linkint sėkmės, sveika-tos ir naujų žygių, norėtusi paklausti, kas gi bus tie nauji žygiai? Naujas stilius? Naujos parodos? o gal vėl į kelionę ruošiatės?

- Ačiū už linkėjimus. O žygių pranešimus paliksiu ateičiai. Staig-meną yra vienas iš svarbiausių meno elementų.

Aleksandras Kelmietis

LIETUVIŠKUMO IŠLAIKYMO PRIEMONĖS - MŪSŲ PASTANGOS

(Paskaita skaityta 1972 m. Studijų Dienose Melbourne.)

V. Neverauskas

Mūsų pastangos patiems išlikti lietuviais ir išlaikyti lietuviais mūsų vaikus svetimame krašte yra instinktyvios savisaugos, ilgalaikės įgimtos tautinės tradicijos ir nepriklausomos Lietuvos auklėjimo pasėkos.

Dvidešimts dviejų metų nepriklausomos valstybės gyvenimas turėjo labai daug ir labai didelės įtakos visiems lietuviams. Tauta išlaikė lietuviškumą per okupacijas ir 19-tam šimtmečiu pradėjo puoselėti tautinę sąmonę. Nepriklausomybės laikotarpiu tą sąmonę galutinai sutvirtino, apipavidalino ir išryškino. Tik nepriklausomybės metu sudarytos sąlygos ir tada įgautas pilnas tautinis sąmoningumas, laiko lietuviais ne tik mus, plačiame pasaulyje išsi-skaidžiusius, bet ir tautą likusią Tėvynėje ir vadovauja tai tautai kovoje už lietuviškumą.

Vedami anksčiau minėtų priežasčių, nuo pat pirmųjų šiokio tokio nusisėdimo vienoje vietoje dienų, darėme viską, ką pajėgėme, ką išma-nėme, kad ne tik patys išliktume lietuviais, bet svarbiausiai, išlaikytume lietuviais savo vaikus.

Mūsų visos pastangos savo ir savo vaikų lietuviškumui išlaikyti, kai sakiau, bazuojasi ant iš Lietu-vos atsivežtų tradicijų, supratimų, pažiūrų ir įpročių. To pasekoje šian-dieną ir galime atpažinti štai šias pagrindines mūsų pastangų grupes:

Politinės pastangos,

Kultūrinės pastangos,
Švietimo ir jaunimo auklėjimo pastangos,
Organizacinės pastangos,
Religinės pastangos,
Ekonominės pastangos,
Asmeniškios pastangos.

Taip susiskirstę, pabandysime kiekvieną šių grupių bent kiek pa-liesti ir apibūdinti, na ir gal vienur ar kitur išreikšti savo nuomonę apie gautus rezultatus. Tikrumoje, kiek-viena mano čia paminėta grupė galė-tų sudaryti atskirą temą nagrinėjimui, bet tai galėtų būti ateities studijų dienų reikalas.

Šiandieną mūsųose yra labai pri-imta nagrinėti lietuviško darbo pasi-sekimus ir nepasisėkimus. Ir beveik kiekvienas autorius jaučia pareigą barti iš kairės į dešinę už įvairius trūkumus ir rasti labai nedaug ką pagirtino. Bandysiu šito išvengti, bet pasisakyti, kaip man atrodo - nesivaržysiu. Dar noriu pastebėti, kad žodį "mūsų" taikiau tik Austr-alijos lietuviams ir visas pastangas vertinsiu tik Australijos sąlygose.

Savo politines pastangas išsi-laikyti lietuviais turime skirstyti į dvi pagrindines grupes: mūsų vidaus politika ir mūsų pastangos išeiti po-litinėje plotmėje už lietuviško rate-lio ribų, - taigi "užsienio" politika.

Vidaus politiką suprantu mūsų susigrupavimą pagal iš Lietuvos atsivežtus politinius įsitikinimus.

Ir nors mes čia Australijoje ir neturi-me tais vardais pasivadavusių lietu-viškų politinių grupių, bet jos leng-vai atpažįstamos ir turi įtakos mūsų gyvenime. Labiausiai jos įtaka rodo mūsų savivaldos organų rinkimuose. Šių grupių atstovai tvirtina, kad tik jų metodais ir pažiūromis galima užtikrinti lietuviškumo išlaikymą Australijoje. Todėl mes ir turime savo lietuvišką politinį pasireiškimą lai-kyti viena iš lietuviybės išlaikymo priemonių.

Bet manau, kad galima drąsiai tvirtinti, jog tai gal menkiausiai pasisekė mūsų pastangos. Tai mato-si iš to, kad mūsų jaunimas pirmiau-siai nusisuko nuo mūsų politinių są-jūdžių. Savaimė suprantama, nes mūsų iš Lietuvos atsivežtos politi-nės pažiūros ir partijos buvo pritai-kytos nepriklausomos Lietuvos poli-tiniams ir ekonominiams reikalams tvarkyti. Todėl mūsų jaunimui, iš-augusiam visiškai kitokioje atmos-feroje, yra svetimos, nesuprantamos ir neturincios realaus pagrindo. Tik mūsų politinių pažiūrų išdavoje, Australijos lietuviška bendruomenė šandieną yra pasiskirsčiusi į dvi didėliais ir aiškias grupes. Noriu tvirtinti, kad šio mūsų pasiskirstymo ir nepajėgimo pritaipyti prie sąlygų pasekoje, vis darosi sunkiau ir sun-kiau surasti kandidatų į mūsų savi-valdos organus.

Bet iš kitos pusės mes palikome kiekvienam asmenišką laisvę ir net nesirūpinome ką nors padaryti, kad suderinti lietuvių pažiūras į Austr-alijos vidaus politines pakraipas. Čia mes visiškai teisingai palikome kiek-

vienam asmenišką apsisprendimo teisę ir ne liberalų, ne darbiečių ar demokratinų darbiečių neįsileidom į lietuvišką gyvenimą. Kas, žiūrint į tai, kad mes visi esame šio krašto piliečiai, vidujinė šio krašto politika domimės, ir kad ta politika turi daug įtakos mūsų kiekvieno asmeniškam gyvenimui, ir labai lengvai gali turėti nepaprastos įtakos mūsų lietuviš-kam veikimui - iš dalies yra nesu-prantama ir netikslu.

Žvelgiant į darbinę mūsų padė-tį ir tų mūsų vidaus politinių pastan-gų rezultatus, turime konstatuoti, kad tai buvo ir yra silpniausios ir gyvenimo sąlygoms labiausiai nepri-taikytos mūsų pastangos.

Dar reikia pažvelgti į mūsų pa-stangas "užsienio" politikos srityje. Turiu galvoje mūsų pastangas Lietuvos bylos skleidime australų visuomenės ir kitų čia esančių tau-tybių tarpe. Man atrodo, kad šioje srityje mes kažkaip atbuli einame. Ne vien iš savo kaltės. Gerai žino-me, kad Australijos politikai ir Aus-tralijos spauda, ypač paskutiniame dešimtmetyje, nerodo mums ypatingo prielankumo. Bet dalinai kaltas ir mūsų pačių atsinešimas, nes mūsų "užsienio" politinės pastangos pa-sireiškia tik per vieno ar kito asmens dalyvavimą, demonstracijose, vieno - kito laiško parašymą, atatinamiems pareigūnams, na ir per išvežtųjų minėjimus. Vienur aktyviau, kitur ne taip aktyviai dalyvaujame paver-gtų tautų komitetuose, na tai beveik ir viskas.

(Bus daugiau)

SPORTO SKYRIAUS BENDRADARBIAMS IR SKAITYTOJAMS.

Dėl savo ilgesnio išvažiavimo iš Australijos, iš Sporto Skyriaus Redaktoriaus pareigų pasitraukiu ir ateityje visą sportinę medžiagą prašau siųsti tiesioginiai "M.P." redaktoriui.

Nuoširdus ačiū visiems šio skyriaus bendradarbiams už malonų ir draugišką bendradarbiavimą su mani.

Antanas Laukaitis.

Antanas Laukaitis

IKI PASIMATYMO

Mielam ir nuoširdžiam kolegai p. Antanui Laukaičiui laikinai pasitraukus iš Sporto Skyriaus redaktoriaus pareigų reiškiu didelę padėką už jo įdėtą didelį darbą, ugdant mūsų jaunimo lietuviškai sportinę dvasią, vienkartinį džiaugiuosi kad Antanas ir toliau pažadėjo likti "M.P." artimas bendradarbis.

Ta proga linkiu geriausios sėkmės keliaujant po pasaulį ir ypač prisiminti "M.P." skaitytojus kai būsite pasaulinėje olimpiadoje Meunchene. Tad gero vėjo ir iki pasimatymo Mūsų Pastogėje.

Redaktorius A. Mauragis.

AR YRA VERTA?

Nuo pat įsikūrimo pradžios Australijoje, sukame tautinės veiklos ratą, planuojame, liejame prakaitą ir visą tą darbą atlieka žmonės su širdim, jausmais ir žmogiškomis silpnėmis. Nereikia pamiršti, kad jie yra riboti ir tedirba savo poilsio laiku. Trūkumai dažnai neišvengiami; nors juos jie patys mato. Nuoširdžiai dirbantieji nesibijo pozityvios kritikos, nes ji skatina darbus taisyti, juos aktyvinti. Tačiau organizacijas ir pavienius veikėjus skaudžiai paliečia asmeniškumai apkalbėjimai ir gaudų skleidimai. Šių "veikėjų" fantazijos pasirodo ir lietuviško laikraščio puslapiuose. Būdingi straipsniai tilpo "M.P." sport. skyriuje, net ilguose puslapiuose. Nemanau kaltinti Sporto skyriaus redaktoriaus, suprantu jo bėdas ir vargus. Norėčiau tik patarti, kad reikėtų pagalvoti, ar yra verta sergančiomis mintimis žaisti sporto skyrių; ar ištikrųjų yra verta? Ponas A. Andriejūnas (snr.) net dvejuose "Kodėl taip yra" ir "Ger. p. Sport. Redaktoriui", straipsniuose, kaltina visus, pradedant sp. sk. redaktorių, baigiant apie klubų astovų susirinkimą.

Mūsų Pastogė Nr. 25, 1972.7.3. psl. 6

Pirmoje dalyje iškelia Geelongo sportininkų elgesį sporto šventėje. Nematau čia nieko gudraus, bet tik pigų pasikesinimą įnešti nesantaikos nesklandumų tarp Geelongo ir Sydnėjaus sp. klubų. Mes sporto šventės rengėjai nematėme reikalo, nei ką nors viešai papeikti, nei kam nors paskirti taure už pavyzdinę elgesį. Be to, yra sporto klubų vadovai, kurie yra atsakomingi už tvarką ir sporto šventės eigą. Nematau taip pat jokio pagrindo, kodėl p. A. Andriejūnas (snr.) griežtu tonu smerkia "Kovą", kodėl neparemiam "Neries" sporto klubą. Bet kuogi mes galime padėti? Lėšomis, o gal žaidėjais? Bet ar tai būtų logiška? Pilnai suprantame vargus ir bėdas, kurias išgyvena "Neries" sporto klubas, kad šiandien jau jo nesimatyti Aleksandrijos krepšinio stadijone, kur žaidžia geriausios komandos ir vyksta svarbiausios krepšinio rungtynes. Gal ir pajėgtume užpildyti kai kuriuos trūkumus, bet iki šiol niekas oficialiai nesikreipė.

Nereikėtų gal taip smarkiai girtis jaunimo pertekliumi ir tuo pačiu smerkti kitus. Nėra paslaptis, kad daugumas "Neries" jaunių pirmuosius žingsnius pradėjo pas mus, net pats treneris ir komandos kapitonas išmoko kamuolį gaudyti mano kiemo gale ir mano pagalba. Nematau, kad nuo tų laikų būtų padaryta daug pažangos.

Antroje dalyje p. A. Andriejūnas (snr.) sanprotauja, kaip svarbus sporto srities žinovas, aiškindamas: "Sportas mūsų reikalas, nei politika nei tikyba, nei socialiniai įvykiai mums nerūpi". Kas gi mes? Ir kiek čia yra blaivaus galvojimo leisime apspręsti patiems skaitytojams.

SKLANDYTOJAS - VETERANAS (Dr. L.E. Petrauskas.)

Pirmieji lietuviško sklandymo pionieriai jau sensta ir glaudžia sparnus, apleisdami padangių platybes, bet kai kurie iš jų ne tik kad dar nemano suglausti sparnus, bet dar augina sparnus ir kitiems padangių sakalams. Ir viena iš tokių turime Australijoje; būtent Dr. L.E. Petrauskas, gerai žinomas sydnėjiskiams, o taip pat ir kitiems, kurie domisi sklandymu. Dr. Petrauskas yra žinomas Lietuvos sporto veteranas - krepšinyje, nes atstovavo Lietuvą daug kartų krepšinyje. Bet ne apie krepšinį, bet šį kartą apie jo sklandymą padangėse, norėčiau supažindinti M.P. Skaitytojus.

Dr. L.E. Petrauskas yra gimęs Kaune 1919 metais kovo mėn. 17d. Mokėsi Kaune, Jezuitų ir vėliau "Aušros" Berniukų gimnazijoje, kurią baigė 1937m. bir. 15d. Atlikęs karinę prievolę Karo Mokykloje, aspirantu kursuose, 1938m. buvo pakeltas į jaunesnio leitenanto laipsnį ir paleistas į atsargą. Tais pat metais įstojo į V.D. Universitetą, Medicinos fakultetą, kurį ir baigė 1943m. bir. 13d.

Gyvenimo audros tapo nublokštas į Vokietiją. Prasidėjus emigracijai į užjūrius, Dr. Petrauskas atvyko į Australiją 1948m. bir. mėn. su pirmaisiais transportais. Atlikęs prie-

Būdamas sporto klubų veikloje, nuo pat įsikūrimo pradžios suprantu ir tikiu, kad lietuvių sporto klubai, kaip ir kiekviena lietuviška organizacija, negali būti abejinga tautiniams reikalams. Lietuvių Sportininkų susispietimas į sporto klubus nėra vien tik fizinių jėgų išbandymas. Reikia, kad sporto klubuose ir komandose vyrautų patrijotinis entuziazmas, atstovauti savo tautines spalvas ir emblemas. Be to sportas tinkamiausia priemone išlyginti darbo ir socialinės padeties sudarytus skirtumus.

Lietuvių sporto klubai Australijoje yra atsiekę puikių rezultatų ir jei kas nepavyko, tai tik kaltos susidariusios sąlygos ir aplinkybės.

Trečioje dalyje prie p. A. Andriejūno (snr.) prisideda "Neries" sp. kl. v-bos sekretorius p. S. Norvilaitis ir K. Belkus. Visi trys kaltina, kodėl Sydnėjaus sporto klubas "Kovas" Sydnėje ruošia sporto šventę. Kas gi kitas turėtų ruošti? Nejaugi kviesime Adelaidės sp. klubą. Kad Bankstowno "Neries" sp. klubas yra nepajėgus suruošti sporto šventę buvo nutarta sporto klubų atstovų susirinkime ir su ta nuomone sutiko "Neries" sp. kl. atstovai. Pasakymas kad aš, ar kitas atstovas buvo pareikalavęs ruošti N. Metų sutikimo balių, yra tik iš piršto išlauštas išsigalvojimas.

Paprastai kas ruošia sporto šventę, ruošia ir kitus parengimus įvykstantiems laike sporto šventės. Surošti sporto šventę nėra taip lengva. Reikia daug pasiaukojimo, darbo ir geros organizacijos. Ir kiek gaunama padėkos už išlietą prakaitą, matome iš tų beprasmingų kaltinimų. Ir kaip sunku išaiškinti jaunesniai kartai, kurie įsijungia į tautinės veiklos ratą, kodėl taip yra. Dažnai jų tarpe keliamas klausimas: ar išsimoka, ar yra verta?

Vladas Daudaras.

volę pabandė gauti savo specialybei darbo, bet Australija nepripažįsta medicinos išeito mokslo Europoje (nors daktarų yra didelis trūkumas), išvykta, kaip valdžios gydytojas į Naująją Gvinėją, 1950m., kur ir dirbo iki 1961 metų. 1957m. Sydney universitete įsigijo diplomą tropikinėse ligose ir higienoj. Grįžęs į Sydney, pradeda verstis privačia praktika, bet būdamas jaunystėje geru sportininku, vis nerimsta, ir dažnai, užvertęs galvą, pasižiūri į praskrendančius lėktuvus, prisimindamas ir savo sklandymą. Po ilgesnės pertraukos, sumane pakilti į padanges, ir įstojo į Sydney Southern Gliding Club, 1967m. vasario mėn., ištiesdamas sakalo sparnus.

1968m. rugpjūtyje gauna sidabrinį C piloto laipsnį.

1969m. sausio mėn. 12d. gauna auksinį C piloto laipsnį.

1969m. sausio mėn. 13d. gauna deimantą prieš C piloto laipsnį.

Ir 1970m. lapkriatyje, nežiūrint, kad yra gydytojas ir turi daug darbo su pacientais (netaip kaip kiti lietuvių daktarai) tampa sklandymo instruktorium Southern Cross Gliding Club. Turėdamas norą sklandyti, nežiūrint mediciniškos praktikos, randa laiko ir instruktoja jaunus vyrus, norinčius pakilti Ikaro keliu.

Iki šiol yra išbūvęs ore apie 300 val. Geras laiko gabalas. Užkla-

tas kokius rezultatus yra pasiekęs, atsakė, kad neturi laiko vaikytis rekordų, bet sklando malonumui, nors asmeniškai yra atsiekęs sekantių rezultatų: ilgiausia distancija 488kl., pakilo į augštį 12.500 pėdų ir skridamas "cross country" yra išbūvęs ore 7 val. 11 min.

Užklaustas kiek ilgai dar manęs sklandyti, atsakė, kad bandysias nepasiduoti Jono Pyragiaus amžniui, kuris būdamas 70 metų, dar sklandė.

Ju - Ra.

Violončelistas Alg. Motiekaitis

JAV liet. spauda skelbia, kad violončelistas Algimantas Motiekaitis persikelia gyventi į Sydnėjų. Alg. Motiekaitis, pernai mirusio smuikininko, pedagogo prof. Vl. Motiekaičio sūnus, gimė 1922m. mokėsi Kauno konservatorijoje, Salcburgo Mocer-teume. JAV grojo žymiuose simfoniniuose orkestruose, paskutiniu metu gyvena Pittsburge ir grojo vietiniame orkestre. Jis iš 25 kandidatų laimėjo pirmą vietą ir pasirašė sutartį groti pirmąją violončelę Sydnėjaus simfoniniame orkestre. Dalyvauja jis ir viesoje Lietuvių - kultūrinėje veikloje. Laukiame mielo tautiečio.

Kiniečių sportininkai Amerikoje

Detroitas. — Pirmasis kiniečių stalo tenisistų pasirodymas Amerikos žemėje jiems buvo sėkmingas. Laimėjo 5:1. Publika juos sutiko draugiškai, nors buvo ir demonstrantų su plakatais, reikalaujančiais atsiųsti Amerikos belaisvius, ne sportininkus. Buvo ir kitokių plakatų: "Tegyvuoja laisvi Indokinijos žmonės, nugalėję Amerikos imperializmą".

Visokių yra žmonių, visokių ir reikia, kitaip būtų neįdomu gyventi.

Kaip šiaudelių lengvą, mažą
Upė Simą kažkur neša --
Baigta, baigta jau su juo -
Šniokščia, daužosi vanduo ...

MAŽOJI LIETUVIŠKOJI TARYBINĖ ENCIKLOPEDIJA III TOMAS.

M.L.T. Encikl. III tomas buvo išleistas jau pernai, 1971 m. Tačiau Sydney pasirodė nesenai. Kaip žinome Lietuvoj išleidžiamie gana daug knygų. Tačiau visose net mokslinėse daugiau ar mažiau jaučiama pasaulėžiūra - partijos linija. Neišvengė tos itakos ir M.L.T.E. III tomas. Mano išpūdziais tos itakos šiame tome jaučiama mažiau, kaip pav. I ar II tome. Gal redakcijos kolegija turėjo truputį laisvesnės rankas.

M.L.T.E. III tomas turi 953 pus., raidės nuo R iki Z. Turinys atspaus-tas po 3 skiltis puslapyje. Vienas M.L.T.E. tomas savo apimtini maždaug prilygsta 3 tomams J.A.V. išl. enciklopedijos.

Bendras išpūdis išleista pado-riai, nors atsilieka nuo liuksusinių analoginių leidinių vakarų didžiųjų enciklopedijų. Gal būt, daugiau prie-kaištų galima padaryti dėl paveikslų - fotografijų techninio išbaigimo. Eilę rašinių perskaitęs buvau įtikin-tas, kad mūsų mokslininkai tėvynėje įdėjo daug darbo ir savo ribotose sąlygose pateikė ir kiek naujos medžia-gos, per daug partinės pasaulėžiūros nebrukdami.

Yra keleta spalvuotų žemėlapių. Kiek idomumo sukelia "Lietuvių kalbos tarmės", žemėlapis. Ten pa-teiktas dvejopas tarmių susiskirsty-mas, vienas tradicinis ir kitas nau-jas. Tame žemėlapyje pažymėta ir keleta lietuviškai kalbančių salų Len-kijoje ir Baltgudijoje.

Šiame tome paminėta nemažas skaičius ir nepriklausomos Lietuvos politinių veikėjų. Taip greta dailininko Adomo Smetonos, paminėtas ir Prezidentas Antanas Smetona, apibū-dintas, kaip buržuazinės visuomenės ir valstybės veikėjas, fašistinės Lie-tuvos diktatorius (1926 - 1940), pub-licistas. Aprašyta tendencingai jo vi-suomeninė bei publicistinė veikla. Randame ten ir Juozą Tubelį, Mykolą Voldemarą (parašyta kad mirė kalėji-

me 1942.12.16d. Maskvoje). Paminė-tas ir arkivyskupas Juozapas Skvirec-kas, Jurgis Savickas (diplomatas - rašytoas), Juozas Urbšys (paskuti-nis Už. R.M-ris) dar gyvas Kaune ir jo žmona Marija ir daugelis kitų žy-mesnių asmenų. Paminėta ir daugelis V.D. Universiteto buvusių profeso-rių. Palyginamai daug paminėta, ir kai kurie platokai, mūsų dailininkai, tapytojai (jų tarpe ir Vaclovas Ra-tas), dainininkai, aktoriai, muzikai, o taip pat rašytojai bei poetai ir dau-gelis kultūros veikėjų. Žinoma dau-giau paminėta asmenų pasireiškusių jau prie naujos politinės santvarkos.

Rašytojas Vaižgantas (Kun. Juozas Tumas) gražiai aprašytas ir plačiai net 1½ puslapio. Platokai pa-minėtas rašytojas kun. Mykolas Vait-kus. Rašytoja Žemaitė (Julija Beniu-sevičiūtė Žymantienė), pagerbta net 2 puslapiais ir gražiai paminėta.

Nepriklausomos Lietuvos Vyr. karininkų beveik nėra. Radau Div. Generola S. Raštikį apibūdinta kaip "buržuazinis karinis ir politinis vei-kėjas". Pateikta ir jo biografija. Iš kitų vyr. Karininkų paminėti, kurie tarnavo Sovietų Sąjungos kariuomenei ir dalyvavo kare. Pav. Gen. majoras Urbšas Adolfas, kurį laiką buvęs net 16-tos Divizijos vadu, dar gyvas. Plk. Antanas Šurkas buvęs dar Liaudies Kariuomenės pulko vadu.

Paminėtas buv. 29 teritorinio korpuso likimas. Pasirodo, kad pra-sidėjus karui su Vokietija, kartu su kitais Raud. Armijos daliniais iš korpo pasitraukė apie 3,000 - R.A. lietuvių dalinių, karininkų ir politi-nių darbuotojų. Taigi iš 2-ųjų divizijų sudėties teliko: maža dalis. Korpo dalys buvo išformuotos 1941. Likę žmonės buvo perkelti kitur.

R.A. 16-tos lietuvių šaulių divi-zijos istorija bei žygiai aprašyta plačiau. Duota schema ir divizijos 1942-45m. žygio kelio.

Bendrai imant šiame tome yra idomių mums nežinomų dalykų. V. Šliogeris.

ku, o antram karui prasidėjus ir bol-ševikams okupavus Lietuvą perėjo dirbti į savivaldybę Radviliškyje. Karui baigiantis ir grįžtant Rusui oku-pantui, vėlionis Urmonas su visa savo šeima paliko savo mielą Tėviškę ir atsidadė tremtyje.

Atvykęs į Australiją apsigyveno Adelaidėje, ir čia sunkiai dirbdamas fizinį darbą užaugino ir išmoksino savo vaikus. Abu sūnai baigė aukšta-jį mokslą. Romas inžinieriją, kuris gyvena Adelaidėje, o Leonas archi-tektūrą ir dabar gyvena Sydnejuje. Prieš kelis metus duktė eismo ne-laimėje žuvo, o žmona pasimirė ir jos yra palaidotos Adelaidės kata-likų kapinėse.

Mirus vėlioniu Povilui Urmonui, vaikai nutarė jo palaikus perkelti į Adelaidę ir ten prie savo artimųjų palaidoti.

Sydnejuje dar gyvena jo antroji sesuo su vyru Makarovu, kuris šiuo metu gydomsi Fairfieldo ligoninėje.

Ilsėkis ramybėje, mielas tau-tietį Povilai, svetimoje Australijos žemėje.

V. Miniotas

Sunaikinsi kalbą — užgesinsi saulę dan-guje.

M. Dauksa 1599 m.

DIDŽIOS VESTUVĖS NEWCASTELYJE.

Sigutė Ulanaitė ištekojo už Ro-man Nowicz ir po iškilmingų vedybi-nių apeigų bažnyčioje įvykdydėlė vestuvinė puota vietinėje Community salėj. kurioje dalyvavo apie 200 sve-čių.

Ulanų šeima yra labai pažįstama ne tik lietuvių tarpe, bet ir tarpe visu vietinių gyventojų. Motinos Reginos Ulanienės įgimtas draugiškumas, vai-singumas ir lietuviškumas yra persi-davęs visai šeimai ir mes Ulanus ma-tome ne tik kaip dalyvius lietuviš-kame gyvenime, bet ir kaip aktyvius veikėjus.

Patį Sigutę, jos broliuiėjusiam Jaunimo Komiteto pirmininko pareigas perkeltam mokytojauti į Sydney, užpil-dė susidariusią tuštumą. Savo jaunat-viška energija padeda visuose jaunimo reikaluose ir dabar yra nuolatinė Jaunimo Komiteto narė. Sigitos vy-ras Roman jau metus prieš vedybas su savo draugais prisijungdavo prie Ulanų šeimos dalyvaudamas visuose lietuvių subvimuose.

Puotos vadovė, jaunimo atstovė Kristina Gasparonytė, nors dabar yra tik gimnazistė, bet pravedė linksmy-bių eiga ir sugebėjo valdyti didelį linksmy-čių svečių būrį. Buvo daug svei-kinimo kalbų ir telegramų. Lietuvių vardu sveikinimus ir linkėjimus pa-reiškė A. Šernas.

Jaunavedžiai Sigita ir Roman Nowicz.

Po vestuvinei kelionei jauna-vedžius išlydėjome šiltojo Queens-land kryptimi. Bet kiek teko girdėti Sigutę ir Roman iš ten didelių ciklo-nų buvo išbaudyti ir staigiai metėsi į Sydnejų medaus mėnesiui užbaigti. A.Š.

A.A. JONUI DUDĖNUI

tragiškai mirus, jo žmonai Emilijai ir sūnui Jonui su šeima reiš-kiame užuojauta ir kartu liūdime.

Izidorius ir Elena Jonačiai.

M.K. ČIURLONIO DISKUSIJŲ KLUBE

Paskutiniame M.K. Čiurlonio Diskusijų Klubo parengime daugumos dalyvių buvo pareikštas pageidavi-mas, kad Klubo parengimai būtų ruo-šiami dažniau, kuriuose aktualios tem-os būtų visų suinteresuotų išsa-miai diskutuojamos. Todėl Klubo se-niūnas p. Paulius Baltutis jau yra sudaręs šiuos Klubo parengimus:

1. Dr. Karolio Kazlauskio paskai-ta: Psichinės ligos ir jų priežastys. Moderatorius ir konferentas Dr. Sta-sys Statkus. Paskaita įvyks liepos mėn. vidurį.

2. P. Juozo Petraičio paskaita: Religijos reikšmė lietuviybės išlaiky-mui išeivijoje. Paskaita įvyks rugsė-jo mėn.

3. Pirmųjų DP transportų atvy-kimo į Australiją 25 metų minėjimas, o taip pat M.K. Čiurlonio Diskusijų Klubo 10 metų sukaktis. Ta proga bus plačiau prisiminti Melbourne lietu-viai, kurie savo darbais aktyviai pri-sidėjo kuriant Australijos Lietuvių Bendruomenę ir joje veikiančias or-ganizacijas. Minėjimas numatytas šių metų gale.

Klubo Seniūnas mano, kad grį-žus iš Lietuvos keliems asmenimis, kurie dabar ten išvykę ir kurie dar netolimoje ateityje ten vyks, suruošti kolektyvinį pranešimą, iš jų patirtų išpūdzių lankantis Tėvynėje. Apie tai kada paaškęs, bus iš anksto pranešta.

M.K.C.K.

PUIKUS KAUKIŲ BALIUS

Jau senai į tradiciją yra įėjęs Skautų ruošiamas Sydnejuje Kaukių balius. Paprastai jis yra vienas iš geresniųjų metinių balių Sydnejuje. Šiais metais jis ypatingai buvo geras. Atsilankė apie 400 žmonių, pasirodė daug ir idomių kaukių, gera muzika, gera tvarka, geras bufetas sudarė ir gera nuotaiką svečiams ir rengėjams ir tas, žinoma, yra geras kreditas se-kančiam kaukių baliui.

Kaukių paradas buvo idomus, įvairūs kostiumai, įvairūs stiliai su-darė gražią maskaradą. Teisėjauti buvo pakviesti p. Vida Kabailienė, p. O. Maksvytienė ir dr. A. Mauragis. Teisėjai rado, kad džentelmenas su skėčiu yra vertas pirmosios premijos, kaukę nusiėmus pasirodė, kad tai buvo jaunas dailininkas Ričardas Ba-dauskas. Antrąją premiją buvo skirta "žemuogei", kaukę nuėmus pasiro-dė panelė Vida Viliūnaitė. Trečią pre-miją atiteko hypiui, kaukę nuėmus pa-sirodė Dr. Vytautas Kišonas iš Stroud.

Vakaro metu buvo pagerbti išvyks-tantis jaunimas į II-į PLJ kongresą, toliau visi Jonai ir kitos įvairios su-kaktys. Taip šis nuotaikingas balius pasiliks ilgai neužmirštas.

ak.

Ponas Išgeraitis, baigęs gerti pustuzinį butelių alaus, savo bendrui, siūlančiam dar nors butelį išgerti: - Kol kas užteks! Juk reikia tu-rėti saiką.

LIETUVIAI AUSTRALIOJE

CANBERRA.

Birželio Trėmimų Minėjimo proga i Lietuvių Klubą susirinko gražus būrelis lietuvių išklausyt svečio iš Sydnejaus inž. I. Jonaičio paskaitos. Canberiškiečiai dėkingi už aplankymą ir informacinio turinio žodžius, kurie daug kam priminė pareigą gyventi ne vien sau, bet ir tėvynei Lietuvai. Paskaita buvo įdomi ir visų su dėmesiu išklausyta.

"M.P." Nr. 23 p. Ig. Alekna pasigedo žinių apie Amerikos liet. dainininkų - skirtą koncertą Canberroje. Lietuvių Klubas ir Apyl. Valdybos buvo pasakę svečiams "sveiki, ačiū ir ne sudiev, bet iki pasimatymo". Gal per "kuklūs" buvom, nepainformavę mūsų spaudos. Šiuo atveju "M.P." turėtų mus pabarti už nepasidalinimą žiniomis su skaitytojais. Kas liečia lietuvišką veiklą šioje apylinkėje, kaip minėjimai, šventės, renginiai, vyksta kas metai ir mes apie tai visados pasigarsiname spaudoje.

GEELONGAS

Paminėta Birželio Trėmimai
18.6.72.

Daugelis iš mūsų vyresniųjų vis dar su pasibaisėjimu prisimename aną lietingą birželio 14d. rytą. Kada po visą kraštą urzgė ginkluotų rusų sunkvežimų vilkstinė. Negirdėtu laisvame pasaulyje žiaurumu laužėsi i ramiai besilsinčių gyventojų namus ir brutaliausiai grudo i sunkvežimius lyg gyvulus, geriausius lietuvių tautos žmones. Atskyrę vyrus nuo žmonių, vaikus nuo motinų. Neaplenkė senelių nei mirstančių ligonių. Visus juos ištremė prazučiai i tolimojo Sibiro vergų stovyklas.

Paminėti ir pagerbti ano baisaus birželio aukas, vėlesnius trėmimus ir tebesitęsiantį tautos naikinimą, kas met renkasi Geelongo lietuviai birželio mėn., kad perduotų jaunajai kartai ir skelbtų nežinantiems apie komunizmo žiaurumus ir jo siekius.

Minėjimas buvo pradėtas iškilmingomis pamaldomis. Jas atlaikė ir turiningą pamokslą pasakė nušviečiant paskutinius įvykius Lietuvoje kun. P. Dauknys. Pamaldos buvo baigtos Lietuvos Himnu.

Liet. Bendr. namuose trėmimai buvo paminėti kartu su Geelongo latvių bendruomene. Minėjimą pradėjo Apyl. vald. pirm. Dr. S. Skapinskas. Jis peržvelgė paskutinius įvykius Lietuvoje ir didžiųjų pasaulio valstybių nesirūpinimą mažomis tautomis, priminė, kad geriausiai pasitarnausime savo kraštui būdami čia tarpusavyje vieningi ir atkakliai dirbdami lietuvių darbą.

Panašia tema kalbėjo ir latvių bendruomenės pirm. p. Leismanis.

Paskaita anglų kalboje skaitė p. R. Norvydas. Jis peržvelgė abiejų tautų istoriją, Tragiską jų likimą, kėlė mintį glaudesnio bendradarbiavimo, nes esą niekas mums nepadės jei mes patys būsimė nevieningi. Neilgai užtrūkusi paskaitoje buvo iškelta gražių minčių, kuriomis dalyviai žavėjosi.

Kuklioje programėlėje latvių mergaitė paskambino pianinu ir berniukas pagrojo saksofonu liaudies melodijų. Minėjimas buvo baigtas abiejų tautų himnais. Vėliau Mot. Draugija p. Skamūnų Pastogė Nr. 25, 1972.7.3. psl. 8

pinskiene vadovaujama parengė visiems kavutę. p. V. Stukėvičius rinko aukas Tautos Fondui, taip pat renkami parašai peticijai. Minėjime dalyvavo p. Beck pagarsėjas savo prieškomunistiniais laiškais Geelongo australų dienraštyje.

Kleivas.

KAS NAUJO PERTH'E

Pabaigoj kovo iš Pertho i Tasmaniją išvyko p. Taškūnų šeima. P. Taškūnas būdamas muzikalus ir vadovaudamas muzikos mokyklai labai daug padėjo lietuviams. Netik kad pats su žmona, bet ir australus išmokino groti tautinius šokius lietuviams, ir jo vienas mokinyš keletą metų grojo ir buvo visados su lietuviomis. Tarnybos reikalais vykdamas i Angliją teiravosi ar ir ten jis galės su lietuviomis susitikti. Beto, p. Taškūnų jaunų dukrelės buvo nepamainomos mažųjų tautinių šokių grupės šokėjos ir dainininkės. Nors Pertho liko tuštuma, bet tikimės, kad p.p. Taškūnų šeima ir skaičiumi ir savo veikla praturtins mažą Tasmanijos lietuvių skaičių.

m.

Gegužės mėn. iš Pertho išvyko inž. V. Garnys i Sydney apsigyventi. Čia ir vėl pertiškiai praranda vieną jauną aktyvų tautietį. Inžinerius Vytenis Garnys ir jo sesutė Birutė (Radzivanienė), dabar gyvenanti J.A.V. Nujorke ir ten kartu su savo vyru Vytautu visur labai reiškiasi lietuviškoj veikloj. Birutė ir Vytenis Garniai iš pat vaikystės reiškėsi lietuviškoj veikloj: muzika, daina, tautiniai šokiai. Be jų nebuvo nei jokio minėjimo, visados aktyvūs dalyviai. Bet tik paskutiniais keliais metais Vytenis dėl mokslo ir kitų priežasčių mažiau pasirodydavo. Tikimės kad ir Sydney inž. Vytenis suras laiko įsijungti i lietuvišką veiklą. Ir gal susiras sau gyvenimo draugę lietuvaite. Mergaitės, norinčios turėti gabų ir gerą gyvenimo draugą, sukruskite.

Čia jau kitas reikalas-Kriauciūnas Petras, būdamas vyresnio amžiaus pas lietuvių mažai atsilankydavo. Jo žmona, tragiškai žuvo eismo nelaimėj. Ji buvo lenkų kilmės. Žmoną palaidota birželio 3 dieną. Jis pasilikeš vienas buvo kviečiamas i žmonos sūnaus namus gyventi, bet atsisakė. Jis pasiliko savo name ir sūnui atvykus jį aplankyti, rastas užmigęs amžinai. Kriauciūnas kilęs iš Žiezmarų ir gyvenęs daugiausiai Kaune. Palaidotas 11 birželio dalyvaujant abiejų tautų nemažam skaičiui žmonių.

Ilsėkis Petrai, greta savo žmonos, ramybėje.

Perthiškis.

BIRŽELIO IŠVEŽIMŲ MINĖJIMAS PERTH'E

Birželio 18d. P. Apylinkės Valdyba suruošė tragiškų birželio įvykių minėjimą. Pirmininkė p. Liutikienė atidarė susirinkimą ir tarė šiai dienai pritaikintą žodį. Pagerbė tylos minutę mirusiųjų prisiminimą.

Paskaitą skaitė p. Statkus, jis savo giliomis mintimis ir jautriu žodžiu priminė tėvynės kančią ir tuos birželio ištėrimus kuriuos šiandien visi laisvi lietuviai mini su skausmu širdyje.

A.A. JONUI DUDENUI

tragiškai mirus, jo žmonai Emilijai ir sūnui Jonui su šeima reiškiamame gilia užuojauta.

I. ir O. Aleknai.
I. ir M. Antanaičiai.
L. ir J. Barkai.
T. Bikulčiene.
V. ir A. Dumskiai.
V. ir O. Jakučiai.

J. ir S. Meiliūnai.
A. Mikaila.
A. ir A. Ramanauskai.
V. ir J. Rekešiai.
S. ir S. Stankūnavičiai.
B. Vanagas.

MALONIAI KVICIAME VISUS I MELBOURNO "DŽIUGO" TUNTO

SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETO

POBŪVI

IVYKSTANTĮ 1972m. LIEPOS 8d. 7 val. vak.

MELBOURNO LIETUVIU NAMUOSE

GERAS ORKESTRAS.

ĮEJIMAS \$4.00.

SU VAKARIENE.

IR GERAS GERIMŲ BUFETAS.

BILJETUS GALIMA UŽSAKYTI

TELF. P.S. EIMUTIS 277 - 8223.

Mūsų jaunieji suvaidino gyvąjį paveikslą po kryžiumi, kame pasireiškė Lina Kiškytė ir Gustytė, padeklamavusi gražų eilėraštį. Ponios Miliauskienė ir Repševičienė padainavo dvi liaudies daineles. Toliau mažieji pašoko keletą tautinių šokių. Esame dėkingi Apylinkės valdybai už vertingą parengimą.

A. Miliauskas.

PRANEŠIMAS

Melbourn Vaikų darželis toliau veikia prie parapijos mokyklos sekmadeniais nuo 10 val. iki 11.30 val. ryto St. Johns bažnyčios patalpose. Patalpos apšildomos, todėl tikimasi susilaukti skaitlingo skaičiaus mokinių.

M.K.M.D-jos Valdyba.

AUKOS MŪSŲ PASTOGEI

Paskutiniųjų mėnesių laikotarpįje, Mūsų Pastogės prenumeratoriai ir rėmėjai viena ar kita proga parėmė Bendruomenės organą Mūsų Pastogę piniginėmis aukomis sekančiai:

Adelaidės Mot. Sek. V-ba	\$20.00
V. Mikalaitis	\$7.00
A. Miliauskas	\$5.00
F. Sodaitis	\$3.00
A.R.	\$50.00
S. Urniežius	\$12.00
J. Venckus	\$3.00
E. Svirklienė	\$5.00
V. Kozeniauskas	\$2.00
P. Saldukas (pobūvyje)	\$11.38
V. Sidabra	\$5.00
K. Makūnas	\$5.00
K. Petravičius	\$2.00
A. Reikenis (Kanada)	\$4.13
V. Bukevičius	\$2.00
A. Jakštas	\$2.00
T. Kašauskas	\$2.00

ALB Krašto Valdyba, Mūsų Pastogės Leidėjas, nuoširdžiai dėkoja visiems Bendruomenės laikraščio aukotojams ir rėmėjams.

KIEK JAU KASTAVO KELIONĖ I MENULI

„Naujienu“ dienraštis rašo, kad paskutinioji Apollo 15 kelionė i mėnulį kaštavo Amerikai 445 milijonus.

Paties erdvės laivo „Endeavour“ statyba kaštavo 65 milijonus; modulės „Falcon“, kurioje du astronautai nusileido ant mėnulio, 50 milijonų; raketa „Saturn 5“, kuri erdvės laivą nuo žemės išnešė i erdvę, 185 milijonų; laboratorija, aprūpinta ypatingai komplikuotais preciziniais instrumentais svarbioms informacijoms i žemę siųsti (ta laboratorija palikta mėnulyje), 25 milijonų; automobilukas „Rover“, kuriuo astronautai apvažinėjo keliolika mylių mėnulio paviršiaus (taip pat paliktas mėnulyje), — 8 milijonai; mokslinė laboratorija erdvės laive „Endeavour“ mėnulio paviršiui aplink skraidant tyrinėti, — 17 milijonų; Apollo 15 išsiuntimo ir grįžus i žemę priėmimo operacijų išlaidos — 95 milijonai.

Apollo 15 skridimas ir buvimas mėnulyje truko 12 dienų — nuo liepos 26 d. iki rugpjūčio 7 d.

Visos erdvės tyrimo išlaidos su visais penkiolika Apollo, įskaitant ir numatytąjį ateinančiais metais skristi Apollo 17, Amerikai kaštavo dvidešimt penkis su puse milijardų dolerių.

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

"OUR HAVEN"

Australijos Lietuvių Bendruomenės laikraštis

LEIDEJAS - ALB Krašto Valdyba
Adresas: Box 130 P.O. Rundle St., Adelaide

Leidėjo ir „M.P.“ Administracijos adresas: Box 4558 G.P.O. SYDNEY N.S.W. 2001

Atsakomasis red. A. Mauragis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

E. ir I. Jonaičiai, P. Pullinen.

Redakcijos adresas: 82 Victor Ave.

Picnic Point, NSW 2213

Redakcijos tel. 77 - 6707

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Administracijos tel. 649 - 9062

„M.P.“ prenumerata: metams \$10.00

pusei metų - \$5.00. Užsienyje metams - \$12.00

Atskiro nr. kaina - 25 centai.

Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRINTED BY ROTOR PRESS PTY. LTD